

ἐὰν ἐκείνο ὅπερ εἶπε πεφωγὸς ἀνδράποδον δυνήθῃ παρουσιῆσαι. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπὸ ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας δουλευσάντων οἰκειῶν προγεγραμμένον ἐστίν.

Ὁ³⁶⁸) κατὰ βίαν πρᾶγμα πεπρακτὸς δύναιται ἀναδιδοῦς ὅπερ ἔλαβε τίμημα τὴν κατὰ βίαν γενομένην πρᾶσιν ἀνατρέπειν· καὶ οὐ μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι³⁶⁹) αὐτοῦ.

Ἐάν³⁷⁰) τις τὸ ἴδιον πρᾶγμα ἐλαχίστου τιμήματος πωλῆσῃ, δύναιται τὸ τίμημα ἀναδιδοῦς³⁷¹) λαμβάνειν τὸ ἴδιον πρᾶγμα. ἐλάχιστον δὲ τίμημά ἐστι τὸ μηδὲ εἰς ἡμίσειαν διατίμησιν ἀναγερόμενον. ἐὰν δὲ ὁ ἀγοραστὴς ἐπιλέξῃται τὸ λείπον τῷ δικαίῳ τιμήματι δοῦναι, ἔχειν αὐτὸν τὸ πηρομένον πρᾶγμα. τὸ αὐτὸ δὲ δίκαιον καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῦ πρᾶσιον προβαίνειτω.³⁷²)

Ὅν³⁷³) ἐστὶ δεδοκμασμένη ἡ αἰτία, δι' ἣν ἀνατραπῆται τὴν κατὰ συναίνεσιν γενομένην πρᾶσιν ἐπιζητεῖς. εἰ³⁷⁴) καὶ τὰ μέγιστα γὰρ διαπλάσιον προσφέρεται τίμημα τῷ ἀγοραστῇ, ὅμως ἄκων εἰς τὸ ἀνατρέψαι τὴν πρᾶσιν οὐ συνωθεῖται.

Ἐάν³⁷⁵) υἱὸς κατὰ γνώμην πατρὸς πρᾶγμα πωλῆσῃ, εἰ μὴ δείκνυσιν ὁ πατὴρ κατὰ φόβον θανάτου ἢ βυσίτων τοῦ σώματος γεγονέναι τὸ συνάλλαγμα ἢ κατὰ δόλον, οὐ δύναιται αὐτὸ ἀνατρέπειν. οἷκ ἄρκι δὲ πρὸς ἀποδείξιν δόλου τὸ λέγειν, πλείονος ἄξιον εἶναι τὸ πρᾶγμα. ἔξεστι γὰρ ἐν τῇ πρᾶσι καὶ τῇ ἀγορασίᾳ περιγράψαι, εἰ μὴ ἄρα ἕλιπτον τοῦ ἡμίσεος μέρους τοῦ δικαίου τιμήματος δέδοκται ὁ πρᾶσις³⁷⁶), τῆς ἐπιλογῆς αἷς ἤδη παραιοθεῖσθαι τῷ ἀγοραστῇ φυλαττομένης.

Ἐάν³⁷⁷) ἐξ ἀρχῆς φανερόν μὲν τίμημα ὁρισθῆ, ἐν δὲ τῇ καταβολῇ ἕτερον ἀντὶ τοῦ τιμήματος καταβληθῆ, ἔθροισται ἢ πρᾶσις. οὐδὲ γὰρ ζητούμεν φανερόν καταβληθῆναι τίμημα, ἀλλὰ συμφωνηθῆναι ἐν δὲ τῇ καταβολῇ ἔξεστι τῷ πρᾶσι ὃ βούλεται λαβεῖν.

Ὁ³⁷⁸) πρᾶσις τὸν δόλον τοῦ ἀγοραστοῦ ἐπιλαμβάνει τότε δύναιται, ὅτε ἠγνόησε τὸν δόλον ἐν καιρῷ τοῦ συναλλάγματος³⁷⁹). εἰ γὰρ εἰδὼς συνήλλαξεν, οἷκ ἐτι δύναιται βοηθεῖσθαι. ἐάν δὲ τὸ συναρῆσαν τίμημα δείκνυσται μὴ καταβληθῆν ἢ ἐχειρογραφηθῆ ἀντιλογισθῆναι αὐτῷ εἰς ποσότητα χρόνος κατὰ πλάσιν γενομένου, τοῦτο ἀποδίδοσθαι³⁸⁰) ὀρθῶς αἰτεῖται.

Οὐ³⁸¹) δύναιται ὁ πρᾶσις ἀνατρέπειν τὴν πρᾶσιν ἐκ τοῦ λέγειν, ὅτι χρόνῳ ἢ λειτουργιῶν ἐπιχειμένῳν πέπρακε.

hibere. Hoc enim non solum in barbaris, sed etiam in provincialibus servis praescriptum est.

LXXI. Qui per vim coactus rem vendidit, potest pretio, quod accepit, reddito venditionem per vim factam rescindere: nec tantum ipse, verum etiam heredes eius. L. 1. C. IV. 44.

LXXII. Si quis rem suam minimo pretio distraxerit, potest restituto pretio rem suam recipere. Minimum vero pretium est, quod nec dimidiam aestimationem aequat. Sed si emtor maluerit id, quod iusto pretio deest, praestare, rem venditam retinebit. Idem ius et in liberis venditoris praedat. L. 2. C. eod.

LXXV. Non est probabilis causa, propter quam rescindi consensu factam venditionem desideras. Quamvis enim duplum offeras pretium emtori, tamen invitatus ad rescindendam venditionem non urgetur. L. 6. C. eod.

LXXVII. Si filius voluntate patris rem venderit, nisi probet pater, metu mortis aut cruciatuum corporis aut dolo malo factum esse contractum, nequit eum rescindere. Non sufficit autem ad probandum dolum, dicere, rem maioris esse pretii. Nam in emtione et venditione licet circumscribere, nisi minus dimidia parte iusti pretii dederit [emtor], electione iam praestita emtori servanda. L. 8. C. eod.

LXXVIII. Si ab initio pretium certum definitum fuerit, in solutione autem aliud pretii loco datum sit, venditio valet. Neque enim exigimus, ut certum pretium numeretur, sed ut de eo conveniat: in solutione autem licet venditori quod voluerit accipere. L. 9. C. eod.

LXXX. Venditor de dolo emtoris tunc queri potest, quum dolum tempore contractus ignoravit. Nam si sciens contraxit, non auctori ei succurri potest. Si vero pretium, de quo convenit, non solum probetur, vel cautum fuerit ut in quantitatem debiti per errorem facti compensaretur, recte hoc reddi postulatur. L. 11. C. eod.

LXXXI. Non potest venditor rescindere venditionem, si dicat, se debitis vel oneribus functionum urgentibus vendidisse. L. 12. C. eod.

368) Syn. p. 207. Πείρα tit. 38.

369) Πείρα: ὁ κληρονόμος.

370) Syn. p. 195 et 207. Πείρα tit. 38.

371) Πείρα: διδοῦς ἀναλ.

372) In Cod. Paris. reg. gr. 1351 Synopseos hoc loco adscriptum est scholium: Ἐπὶ τῆς ὑπὲρ τὸ διαπλάσιον πρᾶσιως φησὶν ὁ στέφανος· δύναιται ὁ πρᾶσις προσφέρειν τὸ τίμημα ὅπερ ἔλαβεν ἀναγράψαι τὸν ἀγοραστὴν ἐξ αὐθεντίας τοῦ ἀρχοντος τετραετίας ἐντός δυοῖν θάμισρον ἐπιλέγεσθαι· ἢ τὸ λείπον εἰς τὴν ἄλιαν διατίμησιν τοῦ πρᾶσιματος ἀναπληρῶσαι καὶ ἔχειν βεβαίως αὐτὸ, ἢ διαδοῦναι μὲν τοῦτο, λαβεῖν δὲ ὅπερ δέδοκε τίμημα. ἢ δὲ ἄλλα διατίμησις τοῦ πρᾶσιματος σκοπεῖται, ἥτις ἦν οὐ πῦν, ὅτε καὶ ἀνατρέπειν ὁ πρᾶσις βούλεται τὸ συνάλλαγμα, ἀλλ' ὅτε τὴν ἀρχὴν τοῦτο ἐπώλησεν, ὡς ἐν τῷ β' διγ. τοῦ γ' τί. τοῦ ε' βι. τῶν διγ. καὶ βι. τοῦ κωδ. δ' τί. μδ' διατ. β'. (De venditione ultra duplum Stephanus dicit: Venditor si pretium quod accepit offerat, emtorem compellere potest auctoritate iudicis intra quadriennium, ut

Zachar. Basil. Suppl.

alterutrum eligat, ut aut id, quod deest iustae aestimationi rei, repleat et sic eam firmiter teneat, aut rem restituat et pretium quod dedit recipiat. Iusta autem aestimatio rei spectatur, non quae nunc est, ubi venditor contractam rescindere vult, sed quae initio, quum rem venderet, ut dig. 2 tit. 3 lib. XVI Dig. et lib. IV Cod. tit. 44 const. 2.)

373) Syn. p. 207.

374) Sequentia etiam πείρα habet verbis paululum transpositis.

375) Syn. p. 195. 207.

376) Heimb. ἀγοραστῆς legi vult. Recte: nisi vel altius corruptela lateat.

377) Πείρα tit. 38.

378) Syn. p. 207. Πείρα tit. 38.

379) Πείρα: ἐν τῷ καιρῷ τοῦ συν. ἀγνόησας δύναιται ἀναλαμβάνεσθαι.

380) Πείρα: ἀποδοθῆναι.

381) Syn. p. 207.

- L. 15.
C. IV. 44. *Ἐῖς³⁸² τις ὡς μείζων τῶν κ' ἐνιαυτῶν καὶ ἐπιτηδείως διοικήσῃ τὴν ἰδίαν γαμιλίαν δοκιμασθεὶς κτήματα, εἰ καὶ πόρθῳ διακείμενα, πωλήσῃ, ἐντελεστέρον τιμήματος ὀνόματι ἀναλήψεως τοῦ προθέντος πράγματος εὐπορίαν μεγαλωῶς ἐπικύσθῳ, μηδὲ ματαίαις συντορίβειν ἀγωγαῖς συγχωρεῖσθῳ, ἵνα αἰτιῶνται ἀγνώστους ἐαυτῶ τὰς τῶν τόπων δυνάμεις, ὅστις τῆς οὐσίας αὐτοῦ τὴν δύναμιν εἰδέναι καὶ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ κέρδη ὀφείλει.*
- L. 16.
C. eod. *Ἐῖς³⁸³ τινὰς τῶν χρεῶν μεγέθει συνεχομένους ἢ ἀνάγκη τοῦ δημοσίου λόγον συνελάσει πᾶς ἰδίας οὐσίας πωλήσῃ, ἢ τοῦ πράγματος ποιότητος καὶ ἢ ποσότητος τῶν προσόδων δοκιμαζέσθῳ, καὶ μὴ προσήματι τῆς πράσεως τῆς δημοσίας χώρα ταῖς περιγραφαῖς περιλιμπανέσθῳ, καὶ τῶν κτημάτων ἐλάττονος διαπραθέντων πλέον ὁ ἀγοραστής ἐκ τῆς χάριτος, ἢ περὶ ὁ χρεώστης ἐκ τοῦ τιμήματος κερδανένῳ. δεῖ τοῖνυν διὰ χρεῖα δημοσία³⁸⁴ πράσις γίνεται, τὸ ἀληθές τιμήμα τῷ πρώτῳ παρέχεσθαι ὀφείλει.*
- L. 17.
C. eod. *Ἐάν³⁸⁵ τις ἐκφεύγων δημοσίας λειτουργίας πωλήσῃ ἴδια πράγματα, ἵνα ἥττονα λειτουργήσῃ, καὶ τὸ συνάλλαγμα ἄχρηστον, καὶ ὁ ἀγοραστής τὸ τιμήμα, ὅπερ ἐπηγγέλαιτο παρέχειν, τῇ πόλει καταβάλλει.*
- L. 18.
C. eod. *Τοῦ³⁸⁶ δημοσίου πιπράσκοντος ἢ ἄργυρον ἢ ἐσθλήματα τινα μὴ ἐξέστω τοῖς παλατινοῖς ἀγοράζειν· εἰ δὲ ἀγοράσωσι, τὸ τιμήμα ζημιούσθωσαν.*

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ΄.

Περὶ ἐκνικήσεως προθέντος πράγματος καὶ τῆς διπλῆς τῶν τιμῶν ἐπερωτήσεως.³⁸⁷)

- L. 1.
D. XXI. 2. *Ἐῖτε³⁸⁸ μέρος εἴτε ὅλος ὁ προθεὶς ἀγρὸς ἐκνικηθῆ, ἐνάγεται ὁ πρώτης. καὶ εἰ μὲν ἐξ ἀδιαίρετου τὸ μέρος ἐκνικηθῆ, πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ τιμήματος αὐτοῦ ἐνάγεται· εἰ δὲ δῆλον μέρος, πρὸς τὴν ποιότητα³⁸⁹ τοῦ ἐκνικηθέντος ἢ ἀποτίμησις γίνεται.*
- L. 3.
D. eod. *Τὸ³⁹⁰ πεκαούλιον οὐκ ἀκολουθεῖ τῷ πιπρασκομένῳ δούλῳ.*
- Χρεωστῆ³⁹¹ ὁ πρώτης ἐν τῷ καιρῷ τῆς πράσεως παρασχεῖν τὸν δούλον μὴ ὑποκείμενον κλοπῇ ἢ ἐκδόσει.*
- L. 4. §. 1.
D. eod. *Τοῦ³⁹² ἐπιτρόπου πωλήσαντος, ἐὰν ἐκνικήσῃ γένηται, ὁ ἐπιτροπευθεὶς ἐνάγεται, εἰς ὅσον εἰσῆχθη τοῖς λογισμοῖς αὐτοῦ, ἢ καὶ εἰς ὀλόκληρον, εἰ ὁ ἐπιτροπος ἀπορεῖ.³⁹³*
- L. 6.
D. eod. *Ἡ³⁹⁴ περὶ τῆς ἐκνικήσεως —*
- L. 8.
D. eod. *Ὁ³⁹⁵ πρώτης τοῦ δούλου ἐκνικωμένου αὐτοῦ ἐνάγεται τῇ περὶ τῆς πράσεως ἀγωγῇ εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἀγοραστῆ³⁹⁶· τυχὸν ἐπὶ τοῖς δι' αὐτοῦ προσπορισθεῖσι, καὶ τῷ τοκετῷ τῆς δούλης, καὶ ἐνθα κληρονόμος γραφεὶς κτελέσει τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκληρονόμησεν.*
- L. 11. pr.
D. eod. *Ἐάν³⁹⁷ τὸν προθέντα σοι ἀγρὸν φιλοτιμήσῃται τινὶ ὁ βασιλεὺς ἢ κτελέσῃ προθῆναι, οὐκ ἔχεις³⁹⁷*

LXXXIV. Si quis pro maiore viginti quinque annis et idoneo ad familiam suam administrandam habitus praedia, etiam procul posita, vendiderit, vilioris pretii nomine repetitionis rei venditae copiam minime consequatur, nec inanibus immorari actionibus sinatur, ut causetur incognitas sibi locorum vires, qui substantiae suae vim scire et merita et emolumenta debet.

LXXXV. Si quos aeris alieni magnitudine depressos necessitas publicae rationis proprias facultates distrahere cogat, rei qualitas et reddituum quantitas aestimetur, nec sub praetextu venditionis publicae locus fraudibus relinquatur, et possessionibus viliori pretio distractis plus emtor ex gratia, quam debitor ex pretio lucretur. Quum igitur aeris alieni causa venditio publica fit, verum pretium venditori praestari oportet.

LXXXVI. Si quis munera publica civitatis fuga destitutus res suas vendiderit, ut munera leviora obeat, et contractus irritus est, et emtor pretium, quod praestare promisit, civitati solvit.

LXXXVII. Quum fiscus sive argentum sive vestimenta quaedam vendit, ne Palatinis emere liceat: sin autem emerint, pretio mulcentur.

TITULUS XI.

De evictione rei venditae et duplae stipulatione.

I. Sive pars sive totus fundus venditus evincatur, venditor convenitur. Ac si quidem pro indivise pars evincatur, pro quantitate pretii eius convenitur: sin autem certa pars, pro qualitate loci evicti fit aestimatio.

III. Peculium servum venditum non sequitur.

Venditor tempore venditionis servum furto noxaeque solutum praestare debet.

IV. Si tutor vendiderit, et evictio facta sit, pupillus in id convenitur, quod rationibus eius illatum est, vel etiam in solidum, si tutor non solvendo sit.

VI. De evictione —

VIII. Venditor servi evicto eo actione ex emto tenetur in id, quod interest emtoris: puta de iis, quae per eum acquisita sunt, et de partu ancillae, et ubi heres scriptus emtoris iussu hereditatem adiit.

XI. Si venditum tibi fundum princeps alicui largitus fuerit aut venire iusserit, nomine pretii actio-

382) *Πεῖρα* tit. 38.
383) *Syn.* p. 207. *Πεῖρα* tit. 38.
384) *Syn.*: *χρεῶν δημοσία*.
385) *Πεῖρα* tit. 38.
386) *Πεῖρα* tit. 38.
387) Sic *Heimb.* rubricam restituit ex indice *Coisluniano* et *Tipucito*.
388) *Syn.* p. 211.
389) *Syn.* *πίστημα*.

390) *Syn.* p. 212.
391) *Πεῖρα* tit. 38.
392) *Πεῖρα* tit. 16.
393) In *πίρα* additur: *θεμάτων τὸν ἐπιτρόπον κατὰ (?) τὴν νόμιμον εἰς τὸν πωλήσαντα παρατήρησιν*.
394) Ex *Tipucito*. cf. *Heimb.* p. 308. *schol.*
395) *Syn.* p. 212.
396) *Syn.* p. 212. *Πεῖρα* tit. 38.
397) *Syn.* *ἐνέχη*. *Mox ἀγωγήν non habet*.

ἐπὶ τῷ τιμήματι ἀγωγήν. αἱ γὰρ μετὰ τὴν προῦσιν συμβαίνουσαι τυχηραὶ τῆς ἐκνικήσεως αἰτία πρὸς τὸν πράτην οὐ φέρονται.

³⁹⁸) ὁμολογήσας μὴ ὑποκείσθαι ἐνοχῇ τὸν δαῦλον, οὐκ ἐνέχεται διὰ τὰ δημόσια ἁμαρτήματα ³⁹⁹).

⁴⁰⁰) καλλονὴ τοῦ ἐκνικηθέντος μέρους σκοπεῖται, ἥτις ἦν ἐν τῷ καιρῷ τῆς πράσεως, οὐ μὴν τῆς ἐκνικήσεως.

⁴⁰¹) δὲ μετὰ ταῦτα γέγονε πρόσκλησις ἤτοι προσθήκη, τῷ καιρῷ τῆς προσθήκης προσέχομεν.

Δουλείας ⁴⁰²) δὲ ἐκνικηθείσης τοῦ ἀγροῦ χορῆ τιμᾶσθαι, πόσου γέγονεν ὁ ἀγρὸς ἥτιτων, καὶ καταδικάζεσθαι τὸν πράτην ἐπὶ τοσοῦτον.

Οἶκου ⁴⁰³) ἢ πλοίου προθέντος οὐ δοκεῖ τὰ καθ' ἕκαστα, οἷον λίθοι ἢ πιπράσκου. διὸ οἷτε περὶ ἐκνικήσεως αὐτῶν ὁ πράτης ἐνέχεται εἰς τὸ διπλάσιον ὡσανεὶ μέρους ἐκνικηθέντος.

Οὔτε ⁴⁰⁴) περὶ παντὸς πράγματος —

⁴⁰⁵) τὸ ἐνέχυρον προθὲν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ ἐκνικηθῆ, ἐκχωρεῖ τῷ ἀγοραστῇ τὴν κατὰ τοῦ χρεώστου περὶ τοῦ ἐνέχυρου ἀγωγήν.

⁴⁰⁶) οἶον ἴδιον ἢ οἰονδήποτε ἐλεύθερον ἀγνοῶν πωλήσας ὡς δεῦλον, ὑπόκειται περὶ ἐκνικήσεως.

⁴⁰⁷) ὁ ἀγοράσας ἀγρὸν παρ' ἐμοῦ καὶ λαβῶν ἐγγυητὰς γράψῃ με κληρονόμον, καὶ τὸν ἀγρὸν λεγατεύσῃ, ἐλεύθεροῦνται παραχρῆμα οἱ ἐγγυηταί. κἂν γὰρ ἐκνικηθῇ παρὰ τοῦ λεγαταρίου, οὐκ ἐνέχονται.

⁴⁰⁸) ἀγοράσας ἀγρὸν παρὰ σοῦ καὶ λαβῶν ἐγγυητὰς πωλήσω αὐτὸν πέτρω, εἴτα κληρονομήσω πέτρου, ἢ πέτρου ἐμοῦ, καὶ ἐκνικηθῇ ὁ ἀγρὸς, ἐνέχονται οἱ ἐγγυηταί, ὡς καὶ εἴ τις ἄλλος ἐμοῦ καὶ πέτρου κληρονομήσει. διὰ γὰρ δανιστῆς κληρονομεῖ τοῦ χρεώστου, ἥτιτων ἢ κληρονομία δοκεῖ εἶναι καὶ ὁ κληρονόμος εὐπορώτερος· εἰ δὲ τούναντίον ὁ χρεώστης κληρονομήσει τοῦ δανειστοῦ, δοκεῖ ἢ κληρονομία εὐπορώτερος εἶναι διὰ τὸ παρὰ τοῦ κληρονόμου χρεωστούμενον αὐτῇ.

⁴⁰⁹) ἐγκυὸς δούλη προθῆ, καὶ τὸ τεχθὲν ἐκνικηθῆ, οὐκ ἐνέχεται ὁ πράτης. οὔτε ⁴¹⁰) γὰρ ὁ τοκετὸς ἐπράθη.

Τὸ ⁴¹¹) αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ μετὰ τὴν προῦσιν τεχθέντος μόσχου. ⁴¹²)

Πωλήσας ⁴¹³) ἀγρὸν ἑκατὸν ζευγῶν ὑπέδειξεν τοῖς ὄρους πλείονος μέτρον· ἐὰν τί ποτε ἐκ τῶν ὄρων ἐκνικηθῇ, πρὸς τὴν καλλονὴν ὑπόκειμαι, εἰ καὶ τὸ περιλειφθὲν ἔχει τὰ ῥ' ζεύγη.

nem non habes. Quippe fortuiti casus evictionis, qui post venditionem accidunt, ad venditorem non pertinent.

Qui promisit, servum noxa esse solutum, propter delicta publica non tenetur. *L. 11. §. 1. D. XXI. 2.*

XIII. Bonitas partis evictae aestimatur, quae erat tempore venditionis, nec vero evictionis. *L. 13. D. eod.*

XIV. Sed si postea alluvio facta est, tempus accessionis spectamus. *L. 15. pr. D. eod.*

Si vero servitus praedii evicta sit, aestimari oportet, quanti minoris factum est praedium, et in hoc condemnari venditorem. *§. 1.*

XXXV. Domo aut nave vendita non videntur singula, utputa caementa vel tabulae, vendi. Quapropter nec evictionis eorum nomine venditor in duplum obligatur quasi evicta parte. *L. 36. D. eod.*

XXXVI. Neque de omni re — *L. 37. D. eod.*

XXXVII. Si pignus, quod a creditore distractum est, evictum sit, emptori cedit actione, quam ob pignus adversus debitorem habet. *L. 38. D. eod.*

XXXVIII. Qui filium suum aut quemcumque liberum ignorans tanquam servum vendidit, evictionis nomine tenetur. *L. 39. §. 3. 4. D. eod.*

XXXIX. Si is, qui fundum a me emit et fideiussores accepit, heredem me scripserit, et fundum legaverit, fideiussores statim liberantur. Nam si vel evincatur a legatario, non tenentur. *L. 40. D. eod.*

XL. Si fundum a te emero fideiussore accepto, eumque Petro vendidero, deinde Petro heres extitero, vel Petrus mihi, et ager evictus fuerit, fideiussores tenentur, sicuti et si quis alius mihi et Petro heres extiterit. Nam si creditor debitori succedit, hereditas eo minor esse videtur et heres locupletior: sin e contrario debitor creditori heres extiterit, hereditas locupletior esse videtur, propter id quod ab herede ei debetur. *L. 41. §. 2. D. eod.*

XLI. Si praegnans ancilla vendita sit, et partus evictus fuerit, venditor non tenetur. Neque enim partus venditus est. *L. 42. D. eod.*

XLII. Idem et de vitulo post venditionem nato. *L. 43. D. eod.*

XLIV. Fundum centum iugerum vendidi et fines maioris modi demonstravi: si quid ex finibus evictum fuerit, pro bonitate teneor, licet, quod reliquum est, centum iugera contineat. *L. 45. D. eod.*

398) Syn. p. 212. Πῆρα tit. 38.

399) Syn. edita in margine: τὰ ἐγαλήματα. — Mox Πῆρα tit. 38 aliquid habet, quod ad l. 12 D. h. t. pertinet. Nimirum hoc: τοῦ πλάτους. "Οὐ δὲ πιπράσκου τὸ ἴδιον ὄρων καὶ μὴ ἀντιλήγων αὐτὸς πρωτοτύπως πιπράσκου δοκεῖ, καὶ ὑπόκειται τῇ ἐκνικήσει τοῦ πράγματος.

400) Πῆρα tit. 38.

401) Πῆρα l. 1.

402) Πῆρα l. 1.

403) Syn. p. 212. Πῆρα tit. 38.

404) Hoc initium huius cap. praestat Tipucitus apud Heimb. p. 308 schot.

405) Πῆρα tit. 19.

406) Πῆρα tit. 38.

407) Πῆρα tit. 65.

408) Πῆρα tit. 65.

409) Syn. p. 212. Πῆρα tit. 38.

410) Πῆρα: οὐδέ.

411) Syn. p. 212. Πῆρα tit. 38.

412) Syn. habet scholium: Θεράπεισον ἢ τελευτήσασαν τὴν θεράπεισαν ἢ τὴν δάμαλιν, καὶ μετὰ τοῦτο τὰ τεχθέντα ἐδικηθῆναι ἢ ὅτι τὸν μέλλοντα εἶσοθαι ταύτης τοκετὸν ὁ δεσπότης πρὸ τῆς πράσεως ἐληγάτωσέ τι. ὁ λεγατευθεὶς τὸ βρέφος ἢ τὸν μόσχον ἐδικησάτω μετὰ τὴν γέννησιν τέως δύναιται, εἰ καὶ μὴ τῇ δούλῃ κατέχεται, ἀλλὰ τῇ ἐξ ἔμπτου, ὡς ἐν τῷ ἡ βι. τῶν δὲ ῥέβους κῆται. (Pone vel mortuam ancillam vel vaccam, et deinde partum evinci: vel quod partum eius nondum editum domus ante venditionem alicui legaverit. Is, cui legatus est infans aut vitulus, evincere, postquam editus est, eum potest, licet ex dupla non teneatur, sed ex cmto, sicut in libro 8 de rebus habetur.) — Eadem in brevius contracta praestat Πῆρα, sic: τοῦ πλάτους. Ἐπόθου τινὰ λεγατεύσάτω τινι τὸ ἀπὸ τῆς θεραπεινῆς μέλλον τινασθῆναι καὶ ὁ λεγατάριος βούλεται μετὰ τὸν τοκετὸν ἐδικησάτω τὸ βρέφος.

413) Πῆρα tit. 38.

- L. 50. ^{Εάν}⁴¹⁴) οἱ ταξεῖσθαι τὰ ἐνέχυρα πωλήσωσι τοῖς
D. XIX. 2. ψηφισθεῖσιν ἀκολουθοῦντες, οὐκ ὑπόκειται τοῦ πρά-
γματος ἐκνικωμένου. εἰ δὲ κατὰ δόλον ἤτινος ἐπώ-
λησαν, ἔχει κατ' αὐτῶν ὁ δεσπότης τὴν περὶ δόλου
ἀγωγήν.
- L. 51. pr. ^{Εάν}⁴¹⁵) κατὰ πλάνην ἢ ἄγνοιαν ἢ ὀυπαρίαν τοῦ
D. eod. δικαστοῦ ἤτιθη ὁ ἀγοραστής, οὐκ ἐνέχεται ὁ πρῶτος.
§. 2. ^{Εάν}⁴¹⁶) ὁ πρῶτος γνώμη τοῦ ἀγοραστοῦ ταφῆ
ἐν τῷ πραθέντι τόπῳ, ἀπόλλυται ἢ περὶ τῆς ἐκνι-
κῆσεως ἀγωγή. τὴν δεσποτείαν γὰρ ὁ ἀγοραστής
ἀπόλλυσιν.⁴¹⁷)
- §. 4. ^{Εάν}⁴¹⁸) πολλῶν εἰς δλόκληρον ἐνεχομένων μοι
περὶ ἐκνικῆσεως ἐναγάγω τῷ ἐνί, μετὰ ταῦτα κινῶν
τοῖς ἄλλοις ἐκβάλλομαι παραγραφῆ.
- L. 53. pr. ^{Εάν}⁴¹⁹) ὑπὲρ ἐκάστου ζεύγους ἐργασίας συμφω-
D. eod. νηθῆ [τὸ] τίμημα τοῦ ἀγροῦ καὶ μέρος ἐκνικῆθῆ, οὐ
πρὸς τὴν καλλονὴν ἀλλὰ πρὸς τὸ μέρος τῶν ἐκνι-
κηθέντων ὁ πρῶτος ἐπόκειται, κἂν τὰ καλλιστεύοντα
ἐκνικῆθῆ.
- §. 1. ^{Εάν}⁴²⁰) δυνάμενος ὁ ἀγοραστής μὴ παραγγεῖλη
καὶ ἐξ ἀγνοίας ἤτιθη, οὐ κινεῖ τὴν ἐπὶ τοῖς συμ-
φώνοις ἀγωγήν.
- L. 54. pr. Μετὰ⁴²¹) τὴν διὰ χρήσεως κυριότητα ἢ τὴν τοῦ
D. eod. μακροῦ χρόνου παραγραφῆν οὐκ ἐνέχεται περὶ ἐκνι-
κῆσεως ὁ πωλήσας ἀλλότριον.
- L. 55. §. 1. Παρόντι⁴²²) τῷ πρῶτῳ δεῖ παραγγεῖλαι. εἰ μέντοι
D. eod. ἔπειτον ἢ παρεμποδίζει παραγγεῖλαι, βεβαιούται
ἢ τοῦ διπλοῦ ἐπερώτησις.
- L. 56. pr. ^{Εάν}⁴²³) συμφωνηθῆ ὁμολογηθῆναι τὸ ἀπλοῦν ἢ
D. eod. τριπλοῦν ἢ τετραπλοῦν, ἀρμόζει ἢ ἐπὶ τῇ πράσει
ἀγωγή διηρεκῶς, οὐκ ἐπὶ τῷ δοθῆναι ἐγγνητῶς, εἰ μὴ
καὶ τοῦτο συνέδοξεν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ψιλῶς ὁμολογησῆσαι.
- §. 1. ^{Εάν}⁴²⁴) παρὰ αἰρετοῦ δικαστοῦ καταδικασθῆ ὁ
ἀγοραστής, οὐκ ἔχει περὶ ἐκνικῆσεως. οὔτε γὰρ
ἀνάγκην εἶχεν ἐλέσθαι αἰρετὸν δικαστήν.
- §. 3. ^{Εάν}⁴²⁵) δυνάμενος ὁ ἀγοραστής μὴ διὰ χρήσεως
κυριεύσει καὶ ἐκνικῆθῆ τὸ πρῶγμα, οὐκ ἔχει κατὰ
τοῦ πρῶτου.
- §. 7. Ἀπολιμπανομένου⁴²⁶) τοῦ χειροῦ κατὰ τὸ φι-
λάγαθον ὁ ἄνηθος παραγγέλλει.
- L. 57. pr. ^{Εάν}⁴²⁷) ὁ νικῆσας τὸν ἀγοραστήν καὶ μὴ πω λυ-
§. 1. D. eod. βῶν τὸ πρῶγμα τελευτήσῃ ἀδιάδοχος, καὶ μὴτε ὁ
δημόσιος μὴτε οἱ δανεισταὶ λάβωσι τὴν οὐσίαν αὐ-
τοῦ, ὁ ἀγοραστής ὡς ἀναφαίρετον ἔχων τὸ πρῶγμα
οὐ κινεῖ κατὰ τοῦ πρῶτου τὴν ἐπὶ τοῖς συμφώνοις
ἀγωγήν. τὸ αὐτὸ ἐστίν, ἐὰν ὁ νικῆσας, πρὶν ἢ λάβῃ
τὸ πρῶγμα, δωρήσῃται ἢ ληγατεύσῃ αὐτὸ τῷ ἀγο-
ραστῆ. λαβόντος γὰρ βεβαιούται ἢ ἐπερώτησις καὶ
οὐ λυεῖται διὰ τῆς δωρεῆς ἢ τοῦ λεγάτου.
- L. 58. Δούλος⁴²⁸) γενικῶς ἐληγατεύθη μοι, καὶ δέδωκέ
D. eod. μοι ὁ κληρονόμος ἕνα ὁμολογήσας περὶ δόλου· ἐὰν
ἐκνικῆθῆ, ἔχω κατὰ τοῦ κληρονόμου τὴν ἐκ διαθή-
κης βουλήθειαν, κἂν ἠγνόησεν αὐτὸν ἀλλότριον εἶναι.⁴²⁹)

XLIX. Si apparitores sententias sequentes pi-
gnora vendiderint, re evicta non tenentur. Sed si
dolo minoris vendiderint, dominus adversus eos de
dolo actionem habet.

L. Si per errorem vel imprudentiam vel sordes
iudicis emtor victus sit, venditor non tenetur.

Si venditor in loco vendito voluntate emtoris
sepultus fuerit, actio de evictione extinguitur. Do-
minium enim emtor amittit.

Si quum plures evictionis nomine in solidum
mihi tenerentur, cum uno fuerim expertus, postea cum
reliquis agens exceptione submoveor.

LII. Si pro singulis iugeribus pretium fundi sta-
tutum sit et pars evicta fuerit, non pro bonitate sed
pro quantitate partis evictae venditor tenetur, etiamsi
meliora evicta fuerint.

Si emtor, quum posset, non denunciaverit et
propter imprudentiam victus sit, ex stipulatu non
agit.

LIII. Post usucapionem vel longi temporis prae-
scriptionem venditor rei alienae de evictione non te-
netur.

LIV. Praesenti venditori denuntiandum est. Si
tamen absit vel praesens impedimento sit quominus
denuntietur, duplae stipulatio committitur.

LV. Si convenerit, ut simplum vel triplum vel
quadruplum promitteretur, ex emto actio perpetuo
competit, non ad hoc ut fideiussores dentur, nisi et
hoc convenerit, sed ad nudam repromissionem.

Si emtor ab arbitro condemnatus sit, de evictione
non habet actionem. Neque enim necesse habebat
arbitrum eligere.

Si emtor, quum posset, non usuceperit et res
evicta fuerit, adversus venditorem actionem non habet.

Tutore absente benigne receptum est, pupillum
denuntiare.

LVI. Si is, qui emtorem vicit et rem nondum
abstulit, sine successore decesserit, et nec fiscus nec
creditores bona eius occupaverint, emtor, quippe eum
rem habere licet, adversus venditorem ex stipulatu
non agit. Idem est si is, qui vicit, antequam rem
auferret, emtori eam donaverit vel legaverit. Sin
abstulerit, stipulatio committitur, nec dissolvitur do-
nationem vel legato.

LVII. Servus generaliter mihi legatus est, et heres
unum mihi dedit de dolo promittens: si evictus fue-
rit, adversus heredem ex testamento auxilium habeo,
licet ignoraverit eum alienum esse.

414) Syn. p. 212.

415) Syn. p. 212. Πῆρα tit. 38.

416) Πῆρα tit. 38.

417) Πῆρα addit: τοῦ πλάτους. ἕρος γὰρ γέγονεν ὁ
τόπος. (Nam locus religiosus factus est.)

418) Πῆρα l. l. Ibi in fine additur: τοῦ πλάτους. θὲς
γὰρ [πολλοὺς] οἰκέτην πωλήσαι κοινῶς. (Pone enim plures
servum communiter vendidisse.)

419) Πῆρα l. l.

420) Πῆρα l. l.

421) Πῆρα l. l.

422) Πῆρα l. l.

423) Πῆρα l. l.

423) Πῆρα tit. 45.

424) Πῆρα tit. 38.

425) Πῆρα l. l.

426) Πῆρα tit. 17.

427) Πῆρα tit. 38.

428) Πῆρα l. l.

429) Πῆρα haec addit: τοῦ πλάτους. εἰ γὰρ εἶπεν
ὁ διαθίμενος· λεγατεύω τόνδε τὸν οἰκέτην, καὶ δέδωκεν ὁ κλη-
ρονόμος τούτον, κἂν ἐξενικῆθῃ, οὐκ ἐνέχεται· ἔν γὰρ ὠρίσθη,
τούτον δέδωκεν. (Nam si testator dixerit: lego illum ser-
vum, et heres eum dederit, licet evictus sit, non tenetur;
nam dedit eum, quem iussus est.)

Κἄν⁴³⁰) ὁ ἀγοραστής ληγατεύσῃ μοι τὸ πρᾶγμα, οὐ δύναμαι τῷ πρᾶτῃ παραγγέλλειν, εἰ μὴ τὰς ἀγωγὰς ἐκχωρήθῃ.

Εἰ⁴³¹) μὴ λεχθῆ ἔν τῇ πράσει, πόσον ὑπὲρ ἐκνικήσεως ὀφείλει παρασχέιν ὁ πρᾶτης, τὸ ἄπλοῦν μόνον διὰ τὴν ἐκνίκησιν δίδωσι⁴³²). καὶ κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἐπὶ τῇ πράσει ἀγωγῆς τὸ διαφέρον.⁴³³)

Ἐάν⁴³⁴) πολλοὶ κληρονομήσουσι τοῦ πρᾶτου, μία ἐστὶν ἡ περὶ ἐκνικήσεως ἐνοχὴ καὶ πάντες παραγγέλλεσθαι καὶ πάντες διεκδικεῖν ὀφείλουσι. εἰ δὲ τῶν λοιπῶν κατὰ ῥαθυμίαν μὴ ἐρομένων ὁ εἷς δικάσειται, τοῖς πῶσι νικᾷ καὶ ἡττᾷται, καὶ καλῶς αὐτοῖς ἡττηθεῖσιν ὁ ἀγοραστής ἐνάγει.

Ἐάν⁴³⁵) ὁ ἀγοραστής ἐκαλέσῃται καὶ καλοῦ ὄντος τοῦ πρᾶματος ἐξ οἰκίου βιτίου⁴³⁶) διὰ παραγραφῆς ἐβλήθῃ, οὐκ ἔχει κατὰ τοῦ πρᾶτου.

Ὅ⁴³⁷) πρᾶτης μετὰ χρόνον τοῦ ἐκνικηθῆναι τὸ πρᾶγμα προσφέρων αὐτὸ τῷ ἀγοραστῇ οὐκ ἐκκλίνει τὴν εἰς τὸ διαφέρον καταδίη.

Ἐάν⁴³⁸) ὁ πρᾶτης εἰδὼς τὴν αἴρεσιν τῆς ἐλευθερίας κρύψῃ αὐτὴν ἀγροῦντος τοῦ ἀγοραστοῦ⁴³⁹), καὶ ἄπλῶς εἴπῃ, ὑπὸ ὄρον ἐλεύθερον τὸν πωρασκόμενον εἶναι, τῆς αἰρέσεως ἐξισότης οὐ τῇ ἐκνικήσει, ἀλλὰ τῇ ἐπὶ πράσει ἀγωγῇ ὑπόκειται. ὡπερ ὁ παραδιδὼς ἀγρὸν τὰς δουλείας εἰδὼς ἐὰν εἴπῃ ἄπλῶς· αἱ δουλείαι οὐαί εἰσιν ἴστωσαν, τῇ ἐπὶ τῇ πράσει ἀγωγῇ ἐνέχεται, καὶ οὐ τῇ ἐκνικήσει.

Ἐάν⁴⁴⁰) ἔλλειπῃ τῷ μέτρῳ τοῦ πρᾶθέντος ἀγροῦ, ἀναλαμβάνει μέρος τοῦ τιμήματος. τοῦτο δὲ συνάγεται ἀπὸ πωσῶν τῶν λεχθεῖσῶν τῶν ζευγῶν ἐργασιῶν.

Ἐκνικωμένῳ⁴⁴¹) τοῦ πρᾶματος, οὐ μόνον εἰς ἀνάληψιν⁴⁴²) τῆς τιμῆς ἀρμόζει ἢ ἐπὶ τῇ πράσει ἀγωγῇ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ διαφέρον. ὅθεν ἐὰν ἡτινος γέγονεν, ὁ ἀγοραστής ζημιούται.⁴⁴³)

Ἐάν⁴⁴⁴) πολλοὶ ἀγροὶ ἰδικῶς πρᾶθῶσιν ἐν ἐνὶ συμβολαίῳ ἢ πολλὰ πρᾶγματα ἢ πολλοὶ δοῦλοι, οὐκ ἐστὶν ὁ εἷς μέρος τοῦ ἄλλου, καὶ δύναται ὁ ἀγοραστής ἐφ' ἑκάστῳ ἐκνικωμένῳ κινεῖν τὴν ἐπὶ τοῖς συμφωνοῖς ἀγωγὴν.

Ἐάν⁴⁴⁵) σιωπηρῶς ἐπακολουθοῦσιν αἱ δουλείαι τῷ ἀγρῷ, οὐκ ἐνέχεται ὁ πρᾶτης· ὁ δὲ παραδιδὼς ἀγρὸν ὡς κάλλιστον, ἐλείθερον δουλειῶν ὀφείλει παρέχειν αὐτὸν, οὐ μὴν καὶ δουλευόμενον, εἰ μὴ ῥητῶς συμφωνήθῃ.

Ὅ⁴⁴⁶) τὸ παραδοθὲν αὐτῷ πρᾶγμα ἐξ ἀγορασίας ἀπρονόητον ἔων, ἀπόλλει τὴν περὶ ἐκνικήσεως ἀγωγὴν.

LVIII. Si emtor rem mihi legaverit, venditori denuntiare non possum, nisi actiones mihi cessae sint. *L. 59. D. XXI. 2.*

LIX. Si in venditione dictum non sit, quantum evictionis nomine praestare venditor debeat, simplum tantum evictionis nomine praestat; et ex natura ex emto actionis id quod interest. *L. 60. D. eod.*

LXI. Si plures venditori heredes extiterint, evictionis obligatio una est et omnibus denuntiandum est omnesque defendere debent. Sed si reliquis ex negligentia [in iudicium] non venientibus unus litigaverit, omnibus vincit et vincitur, eosque victos emtor recte convenit. *L. 62. §. 1. D. eod.*

LXII. Si emtor appellaverit et quum causa bona esset vitio suo exceptione submotus sit, adversus venditorem actionem non habet. *L. 63. §. 2. D. eod.*

LXVI. Venditor post tempus, quo res evicta est, emtori eam offerens condemnationem in id, quod interest, non evitat. *L. 67. D. eod.*

LXVIII. Si venditor libertatis conditionem sciens celaverit eam ignorante emtore, et simpliciter dixerit, eum, qui vendatur, statu liberum esse, conditione impleta non evictionis nomine, sed ex emto actione tenetur. Sicuti qui fundum tradit, et servitutes sciens simpliciter dixit: servitutes uti sunt ita sunt, emti iudicio, non evictionis nomine tenetur. *L. 69. §. 5. D. eod.*

Si quid defuerit modo fundi venditi, partem pretii recipit. Hoc autem colligitur ex omnibus iuribus dictis. *§. 6.*

LXIX. Evicta re non ad pretium duntaxat recipiendum ex emto actio competit, sed etiam ad id quod interest. Itaque si minoris esse coepit, damnum emtoris est. *L. 70. D. eod.*

LXXI. Si plures fundi specialiter in uno instrumento venierint vel plures res vel plures servi, unus pars alterius non est, et emtor singulorum evictorum nomine ex stipulatu agere potest. *L. 72. D. eod.*

LXXIV. Si tacite servitutes fundum sequantur, venditor non tenetur: qui vero fundum ut optimum tradit, liberum a servitutibus praestare eum debet, nec vero ita ut ei servitutes debeantur, nisi id specialiter convenerit. *L. 75. D. eod.*

LXXV. Qui rem sibi ex causa emtionis traditam derelinquit, actionem ob evictionem amittit. *L. 76. D. eod.*

430) Πείρα tit. 43.

431) Syn. p. 212. Πείρα tit. 38.

432) Syn. ἐκδίδ.

433) Πείρα addit: τοῦ πλάτους. τί γὰρ οὐ ἐχρησάσαι αὐτὸ ἢ παρεθέμην; (Quid enim, si eam tibi commoda-vero vel apud te deposuero?)

434) Πείρα tit. 38.

435) Πείρα l. 1.

436) In πείρα additur hoc: τοῦ πλάτους. τυχὸν γὰρ οὐκ ἐφυλάξατο τοὺς καιροὺς τῆς ἐγκλήτου. (Forte enim temporis appellationis non custodivit.)

437) Syn. p. 212. Πείρα tit. 38.

438) Syn. p. 213. Πείρα tit. 38.

439) Syn. ἀγροῦντα τὸν ἀγοραστήν.

440) Syn. p. 213.

441) Syn. p. 213. Πείρα tit. 38.

442) Πείρα: ἐπὶ ἀναλήψει.

443) Syn. hic scholium habet: Τὸ δίγεστον. τοιγαροῦν ἐλχιζον ἐτιχε τὸ πρᾶγμα πρὸ τῆς ἐκνικήσεως γεγονός, τοῦτο τὸν ἀγοραστήν ἀρᾷ· καὶ ἀναγκάζει οὗτος (l. ἀναγκάζεται οὕτως) τὴν ἀπομείωσιν λογίζεσθαι τῷ πωρακῷ. (Digestum. Itaque si deterior res ante evictionem facta sit, id emtorem respicit: et sic deteriorationem venditori computare compellitur.)

444) Πείρα tit. 38.

445) Πείρα l. 1.

446) Πείρα l. 1.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ παραγραφῆς πράγματος προθέντος καὶ παραδοθέντος.⁴⁴⁷⁾

- L. 1. pr. Ἐὰν⁴⁴⁸⁾ ἄλλότριον πράγμα πωλήσας καὶ μετὰ
 §. 2. ταῦτα κυριεύσας αὐτοῦ ἀπειτεῖς αὐτό, ἐκβάλλῃ τῇ
 D. XXI. 3. παρουσίᾳ παραγραφῆς, ἢ καὶ ἐὰν κατὰ ἐντολήν μου
 πωλήσῃς πράγμα μου, χώρα κατ' ἐμοῦ τῇ παρα-
 γραφῇ, εἰ μὴ δείξω, ὡς ἐνετειλάμην σοι μὴ παρα-
 δοῦναι πρὸ τῆς τοῦ τιμήματος καταβολῆς.
 §. 3. Ἐὰν⁴⁴⁹⁾ ἥτινος οὐδὲρ ἐνετειλάμην προθῆναι τὸ
 πράγμα μου, οὐ δοκεῖ πεπραῖσθαι, καὶ οὐκ ἀντίκειται
 μοι παραγραφῇ ἀπαιτοῦντι αὐτό.
 §. 5. Εἰ⁴⁵⁰⁾ καὶ μὴ παρεδόθῃ τῷ ἀγοραστῇ τὸ πρᾶ-
 γμα, δράζεται δὲ τῆς νομῆς αὐτοῦ ἄνευ αἰτίου⁴⁵¹⁾,
 ἔχει κατὰ τοῦ πρώτου τὴν παραγραφὴν, εἰ μὴ εὐλο-
 γον αἰτίαν ὁ πρᾶτης ἔχει, δι' ἣν ἐκδικεῖ τὸ πράγμα.
 εὐλόγου γὰρ ὑπόσεως αἰτίας⁴⁵²⁾ καὶ μετὰ τὸ παρα-
 δοῦναι ἐκδικεῖ, καὶ ἀντιτίθῃσι τῇ παραγραφῇ ἀντι-
 παραγραφὴν.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Ἐὰν ὑπὲρ δημοσίας διοικήσεως ἢ πράσις ἀποτελεσθῇ.⁴⁵³⁾

- L. 1. Ἐὰν⁴⁵⁴⁾ ὁ δημόσιος διὰ δημόσια χρέα πωλήσῃ
 C. IV. 46. πράγματα τοῦ χρεώστου, οὐδὲ αὐτὸς ὁ χρεώστης
 οὐδὲ ὁ δανειστής αὐτοῦ δύναται προσαγαγεῖν τὸ χρέος
 καὶ ἐκδικῆσαι τὰ πράγματα. πάντων γὰρ προτιμότε-
 ρός ἐστιν ὁ δημόσιος.
 L. 3. Τὰ⁴⁵⁵⁾ ληφθέντα πράγματα τοῦ ἐπὶ δημοσίαις
 C. eod. τέλεισι ἀγνωμονοῦντος καὶ παρὰ ἄρχοντι ἐναχθέντος,
 εἴ τις δημοσία ἀνήσεται, βεβαίως ἔξει.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ ἐξωνεῖσθαι ἢ δωρεῖσθαι ἀγρὸν ἢ λοιπὸν τινα χωρὶς δημοσίων τελεσμάτων.⁴⁵⁶⁾

- L. 3. Πάντες⁴⁵⁷⁾ ἐπὶ τούτων τῶν ἀγρῶν, οὓς νέμον-
 C. IV. 47. ται, τὰ δημόσια τελέσματα ἐπιγνωσκέτωσαν καὶ συμ-
 φωνοῖς ἐναντίοις μὴ ὠφελείσθωσαν, εἴτε ὁ πρᾶτης
 εἴτε ὁ δωρησάμενος παρ' ἐαυτῶ τῶν δημοσίων συν-
 εισφορῶν βᾶρος διὰ παρανόμων συμφάνων βουληθῆ
 παρακατασχέειν.⁴⁵⁸⁾

TITULUS XII.

De exceptione rei venditae et traditae.

I. Si rem alienam vendideris et postea dominium eius nactus eam petas, hac exceptione submoveris, vel si mandatu meo rem meam vendideris, exceptio adversus me locum habet, nisi probem me mandasse, ne ante pretii solutionem traderes.

Si minoris, quam mandaveram, res mea vendita fuerit, vendita non videtur, nec mihi obstat exceptio eam petenti.

Si emtor re sibi non tradita possessionem eius sine vitio nactus fuerit, habet exceptionem contra venditorem, nisi venditor iustam causam habeat, ob quam rem vindicat. Nam si iusta causa subsit, et post traditionem vindicat, et exceptioni replicationem opponit.

TITULUS XIII.

Si publicae administrationis nomine venditio celebrata sit.

I. Si fiscus ob debita fiscalia res debitoris distraxerit, neque ipse debitor nec creditor eius offerre debitum resque vindicare potest. Omnibus enim potior est fiscus.

III. Si quis res occupatas eius, qui in tributorum publicorum solutione cessat et apud iudicem interpellatus est, publice emerit, firmiter eas habebit.

TITULUS XIV.

De fundo sine publicis tributis vel reliquis non comparando vel donando.

III. Omnes pro his agris, quos possident, publicas pensitationes agnoscant nec pactionibus contrariis adiuventur, sive venditor sive donator apud se publicarum collationum sarcinam pactionibus illicitis retinere voluerit.

447) Rubricam *Heimb.* restituit ex indice Coislin, et Tipucito.

448) Πῆρα tit. 38.

449) Syn. p. 194.

450) Syn. p. 194.

451) Syn. in marg: τουτέστι μὴ βλα καὶ λάθρα. (Hoc est non vi et clam.)

452) Syn. addit scholium: Οἷον εἰ συνίδοξε τυχὸν αὐτοῦς ὑπαραχωρεῖν τοῦ συναλλάγματος, ἢ καὶ ἐλάττωσιν ἢ τῶν κέ ἐναντιῶν ὁ πωλήσας καὶ περιεγράφῃ. (Putat si convenerit, ut a contractu recederent, vel si venditor minor viginti quinque annis fuerit et circumscriptus sit.)

453) Ita *Heimb.* rubricam dedit ex indice Coislin, et Tipucito.

454) Syn. p. 214.

455) Syn. p. 214.

456) Hanc inscriptionem exhibet Tip. Fortasse sic legendum: περὶ τοῦ μὴ ἐξων. ἢ δωρ. ἀγρὸν τινα χωρὶς δημοσίων τελεσμάτων ἢ λοιπῶν. Τὰ λοιπὰ, *reliqua*, die *Steuerreste* significat. Itaque vertendum est: *De fundo quodam sine publicis tributis vel reliquis non comparando vel donando*. In indice titulorum Coisl. haec est: Ἀτελεῖ ἀγρὸν ἢ τὰ λοιπὰ ἀγοράσαι οὐ δύναται. Fabr. e Syn. hanc habet: Περὶ προθέντος ἀγροῦ ἄνευ τέλους. *Heimb.*

457) Syn. p. 214.

458) Auctor Synopseos addit: περὶ τοῦτου εὐρήσεις πλατύτερον ἐν τῷ περὶ τελῶν δημοσίων.

TITΛΟΣ ΙΕ'.

Ἐάν τις ἐτέρῳ εἴτε παρ' ἄλλου ὀνόματος ἢ ἄλλοτριῶς χρήμασιν ἀγοράσῃ. ⁴⁵⁹⁾

Εἰ ⁴⁶⁰⁾ μὲν τῆς γυναικὸς ἀγοραζούσης καὶ αὐτῇ παραδιδόμενου τοῦ πράγματος ὁ ἀνὴρ μόνον τὸ τίμημα δέδωκε, δέσποινα μὲν ἔστι· δύναται δὲ κινήσαι κατ' αὐτῆς ἀπαιτῶν τὸ τίμημα, ὅπερ δέδωκεν εἰς τὸ διαφέρειν ἐκείνη συνάλλαγμα. εἰ μὲντοι ὁ ἀνὴρ ἠγόρασε καὶ αὐτῷ τὸ πρᾶγμα παρεδόθη, καὶ αὐτὸς τὸ τίμημα δέδωκεν, εἰκονικῶς δὲ μόνον τὸ τῆς γυναικὸς ὄνομα ἐτέθη· δεῖ προσέχειν ἡμᾶς τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ δεσπότης.

TITΛΟΣ Ις'.

Περὶ τοῦ τῷ πρᾶγμα ἀλλότριον χειρικῶτι μὴ ἀντιλέγειν τῶν πραγμάτων τῶν ἰδίων τὴν ἐκποίησιν. ⁴⁶¹⁾

TITΛΟΣ ΙΖ'.

Περὶ δούλης πραθείσης ἐπὶ ὄρφ, ἐφ' ᾧ μὴ προστῆναι. ⁴⁶²⁾

TITΛΟΣ ΙΗ'.

Περὶ μονοπωλίων καὶ περὶ συμβάσεως πραγματειῶν ⁴⁶³⁾ ἀδεμίτου ἢ τεχνιτῶν ⁴⁶⁴⁾ ἐργολάβων τε καὶ βαλανέων κωλυθέντων ἀδεμίτων καὶ ⁴⁶⁵⁾ συμφώνων. ⁴⁶⁶⁾

Κελεύομεν ⁴⁶⁷⁾, ἵνα μὴ τις οἰασθῆποτε ἐσθῆτος ἢ ἰχθύος ἢ κτενίου ἢ ἐχίνου ἢ οἰουδῆποτε ἄλλου εἰς ἀποτροφήν ἢ εἰς οἰανδῆποτε κτῆσιν ἀνήκοντος εἶδους ἢ οἰασθῆποτε ὕλης ἐξ οἰκείας αὐθεντίας ἢ θείου ἢ δὴ ἐκφωνηθέντος ἢ τοῦ λοιποῦ ἐκφωνουμένου διατάγματος ἢ πραγματικοῦ τύπου ἢ θείας ὑποσημειώσεως μονοπωλίων ἔχειν τολμάτω· μήτε τις ἀδεμίτων γενομένων συμφώνων συνομνέτω ἢ συμφωνέτω, ἵνα τὰ εἶδη διαφόρων σωματίων τῆς πραγματείας μὴ ἐλάττωτος τις εἴπη, οὐδ' πρὸς ἀλλήλους διέταξαν, πραθῆναι. καὶ οἱ τῶν οἰκημάτων ὁμοίως τεχνῆται ἢ ἐργολάβοι ἢ τῶν ἄλλων ἐργοδιδάσκαλοι καὶ οἱ βαλανεῖς παντελῶς κωλυέσθωσαν σύμφωνα μεταξὺ ἀλλήλων διατίθεσθαι, ἵνα μὴ τις, ὅπερ ἄλλω ἐπιτροπῇ, ἔργον πληρώσῃ καὶ περὶ τὴν δοθεῖσαν ἐτέρῳ φροντίδα ἕτερος μεσολαβήσῃ· δεδομένης ἐξουσίας ἐνὶ ἐκάστῳ, τὸ παρ' ἑτέρου ἀρχθὲν ἔργον καὶ καταλειφθὲν χωρὶς τινος φόβου ἢ ζημίας ἐκπληροῦν· καὶ παντὶ τὰ τοιαῦτα δράματα καταμηνύειν χωρὶς τινος φόβου, καὶ χωρὶς τῶν ἐν δικαστηρίῳ δαπανημάτων.

TITULUS XV.

Si quis alteri vel sub alterius nomine vel aliena pecunia emerit.

VI. Si emente uxore reque illi tradita maritus *L. 6.* duntaxat pretium solverit, ipsa quidem domina est: *C. IV. 50.* verum maritus agere potest adversus eam pretium petens, quod nomine contractus ad ipsam pertinentis solvit. Si tamen maritus emit eique res tradita est, et pretium ipse dedit, sed imaginarie tantum uxoris nomen propositum est, veritatem spectare debemus, quod scilicet ipse dominus sit.

TITULUS XVI.

Rem alienam gerenti non interdicti rerum suarum alienatione.

TITULUS XVII.

De ancilla ita vendita, ne prostituatur.

TITULUS XVIII.

De monopoliiis et de conventu negotiatorum illicito vel artificio ergolaborum et balneatorum prohibitis et de pactionibus illicitis.

II. Iubemus, ne quis cuiuscunque vestis vel piscis vel pectinis vel echini vel cuiuslibet alterius ad victum vel ad quemcunque usum pertinentis speciei vel cuiuslibet materiae pro auctoritate sua vel sacro iam edito aut in posterum edendo rescripto aut pragmatica sanctione vel sacra subnotatione monopolium audeat exercere: neve quis illicitis habitis conventionibus coniuaret aut paciscatur, ut species diversorum corporum negotiationis non minoris quis dicat, quam inter se statuerint, venundari. Aedificiorum quoque similiter artifices vel redemptores vel aliorum professores operum et balneatores penitus inter se pacta componere prohibeantur, ut ne quis, quod alteri commissum sit, opus impleat aut iniunctum alteri sollicitudinem alter intercipiat: data licentia unicuique, ab altero inchoatum et derelictum opus sine aliquo timore et dispendio implendi: et huiusmodi facinora cuius denuntiandi sine ulla formidine, et sine sumtibus in iudicio. *L. 2. C. IV. 59.*

459) Sic inscribitur huic titulo in indice Coisliliano teste *Heimb.*

460) *Syn. p. 215.*

461) Rubricam *Heimb.* dedit ex indice Coisliliano et *Tipucito.*

462) Ex indice Coisliliano habet *Heimb.*

463) Lege πραγματειῶν.

464) Lege τέχνης τῶν.

465) Malim cum *Heimb.*: καὶ ἀδεμίτων.

466) Rubricam *Heimb.* restituit ex indice Coisliliano.

467) *Syn. p. 216. Attal. tit. 12* in fine epitomen huius constitutionis praestat, quae Theodori *σύντομον κώδικα* sapit et forsitan ex scholiis Basilicorum hausta est.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΘ'.

Περὶ κατεχομένων καὶ δεφενσίωνος.⁴⁶⁸⁾

- L. 6. Κἂν⁴⁶⁹⁾ μηδὲν περὶ ἐκνικήσεως συμπεφώνηται
C. VIII. 44. ἰδικῶς, ὅμως, εἰ ἐκνικήθῃ τὸ πρᾶγμα, δύναται ἢ
ἐπὶ τῇ πράσει ἀγωγή κινεῖσθαι κατὰ τοῦ πρώτου.
- L. 13. Ἐὰν⁴⁷⁰⁾ ἀπὸ τοῦ κατακριθέντος ἐλήφθη ἐνέχυρα
C. eod. καὶ ταῦτα ἐπράθη, οὐ δύναται ὁ κατὰκριτος κινεῖν
κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ ἐκδικεῖν αὐτά. ὅπουγε εἰ
καὶ ἄλλος ἐξενίκησεν αὐτὰ, ἔμελλεν ἐνάγεσθαι, ὡς
ὠφειλημένος ἐκ τῆς τιμῆς αὐτῶν.
- L. 19. Ἐὰν⁴⁷¹⁾ ὑποκείμενον τὸ πρᾶγμα ἐπώλησας, εἴτα
C. eod. ὁ ἀγοραστὴς ἐκτήσατο μακροῦ χρόνου παραγραφῆν,
οὐδένα φόβον ἔξεις τοῦ λοιποῦ περὶ ἐκνικήσεως.
- L. 20. Ὅ⁴⁷²⁾ πρώτης γινομένης τῆς ἐκνικήσεως δύναται
C. eod. συμπαρεῖναι. περαιωθείσης δὲ αὐτῆς, οὐ δύναται
ἀναπαλαίειν, εἰ μὴ ἐξεκαλέσατο. οὐκ ἄλλως δὲ εὐ-
θύνεται ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ, εἰ μὴ ἀπηγγέλθη αὐτῷ
παρ' αὐτοῦ.
- L. 21. Ἡ⁴⁷³⁾ ἐπὶ τῇ πράσει ἀγωγή μακροῦ χρόνου παρα-
C. eod. γραφῆ οὐκ ἐβάλλεται. εἰ δὲ ὁ πρᾶθεις οἰκέτης εἰς
ἐλευθερίαν ἀναφωνεῖ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ψῆφος προβῆ,
δύναται ὁ ἀγοραστὴς εἰς τὸ διαφέρειν κινήσῃ, εἰ μὴ
ἀπὸ συμφώνου κενώλῃται.

TITULUS XIX.

De his, qui [ob evictionem] tenentur et de
defensione.

VI. Licet nihil de evictione specialiter convenerit, tamen, si res evicta fuerit, adversus venditorem ex emto agi potest.

XIII. Si a condemnato pignora capta sint et vendita, condemnatus adversus venditorem agere non potest eaque vindicare. Quandoquidem et si alius ea evicisset, is conveniendus fuerit, quia commodum ex pretio eorum senserit.

XIX. Si rem obligatam venum dedisti, et deinde emtor longi temporis praescriptionem acquisivit, in posterum evictionis nomine metum non habebis.

XX. Venditor, quum evictio fit, adesse potest. Verum ubi iam facta est, litem instaurare nequit, nisi appellaverit. Non aliter autem ab emtore convenitur, nisi ab eo denuntiatum ei sit.

XXI. Emti actio longi temporis praescriptione non submovetur. Quodsi servus venditus in libertatem proclamet et pro eo pronuntiatum fuerit, emtor in id, quod interest, agere potest, nisi ex pacto prohibeatur.

468) Sic index Coislinianus, teste *Heimb.* Idem tamen in restitutione rubricae Tipucitum sequi maluit, quamquam Tipucitus hoc loco manifeste quaedam de suo rubricae genuinae addidit.

469) Syn. p. 213.

470) Syn. p. 261. Ibidem in margine additur l. 29 §. 1

D. de exc. rei. iud. (Meerman V p. 82), quem locum *Heimb.* perperam huc traxit.

471) Syn. p. 213.

472) Syn. p. 213.

473) Syn. p. 213. Cf. etiam *Ai ὁπαλ* a me editae p. 228 not. 10.